د پروژې موخې:

د کرونا ناروغي له امله د رامنځته شوي بحران د اغیزې د کمولو لپاره د اړینو خوراکي موادو د رسولو له ځنځیر یا Supply Chain څخه ملاتړ او د لنډې مودې اقتصادي فرصتونو رامنځته کول. (۱) د سیمیزو محصولاتو زیاتوالی او د هیواد له اساسی نباتاتو له ډلې په غنمو باندی ټینګار. (۲) د کووید –۱۹ له کبله لنډمهاله دندی رامنځ ته کول، د اوبو لګولو زیربناوو جوړول او د آبریزو مدیریت، تر څو د اوږدی مودی په خاطر د کرنی دپاره اوبه چمتو شي

دا چې د افغانستان یو شمیر وګړي له ورځني عاید څخه خوراکي توکي لاسته راوړي او د لوړې کچې تاوتریخوالي له امله اوبو او لومړني روغتیایی خدماتو ته محدود لاسرسی لري.

ملګري ملتونه اټکل کوي چې د دغه هیواد 10.3 میلیونه وګړي (34٪) د خوراکي توکو د شدیدې کمښت سره مخ دي، چې افغانستان د قحطۍ د زیانمنونکی هیوادونو په لیست کې شامل دی. د کرونا بحران او د سرحدونو او لویو ښارونو تړل ددې لامل شوي چې

(۱) په اقتصادي فعالیت او د محصولاتو په تولید کې پراخه ګډوډی.

(۲) د لازمي او حیاتي کورنیو توکو په وارداتو کې ګډوډي، چې د پراخې انفلاسیون لامل شوی دی

(۳)د هیواد په پولو کی پولو د ګډوډی له امله د صادراتو په کچه کمښت

(۴) د پیسو په حوالو باندې منفي اغیزه.

(۵)) په حکومت فزیکي فشار ، چی له دی کبله ۳۰٪ د بودیجې کچه ټیټه شوې ده.

د کوویډ 19 د تاثیراتو له امله ، په 2020 کې د هیواد دننه ناخالص عواید لږترلږه 5.5 سلنه راټیټ شي

د پروژې موخې:

د کرونا ناروغي له امله د رامنځته شوي بحران د اغیزې د کمولو لپاره د اړینو خوراکي موادو د رسولو له ځنځیر یا Supply Chain څخه ملاتړ او د لنډې مودې اقتصادي فرصتونو رامنځته کول.

نوموړې پروژه په هیواد کې د کرنې سکتور پیاوړتیا لپاره د ارزښت لړ کړنلارې په پام کی نیولو سره د کرنې سکتور پیاوړي کولو لپاره کار وکړی او د تولید زیاتوالي د پخوانیو او وروستیو اړیکو څخه به ګټه پورته کړی. د پروژې د اغیزمن او ګړندي پلي کولو لپاره د افغانستان د دولت موجوده بنسټونه په ځانګړي توګه د کرنې ، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د کارکونوکو کاري ظرفیت به پیاوړی شي.

د پروژې مهمې برخې:

نوموړې پروژه به د خوراکي توکو د تولید د ډیریدو لپاره د کرنې سکتور ته وده ورکړي او د پروژې د بنه پلي کیدو لپاره د افغانستان د شته حکومتي اداري په ځانګړې توګه د کرنې وزارت له لارې پلي کیږي او د دې وزارت د کارکونوکو کاري ظرفیت به لوړ کړي.

	د پروژې مهمې برخې	بودجه په میلیون ډالر	پلي کوونکی	د کرونا بحران ته ځواب
A	د تولیدي کرنې د اوبو لګولو د سیستمونو بیارغونه(۶۵/۷ میلیون امریکایي ډالر)			
A.1	د اوبو لګولو د شبکو بیارغونه	۳۸/۶	-پراختیایي شوراګانې -د اوبو لګولو ټولنې/ میرآب	-د اوبو د شتون ډیرښت -د کرنیزو توکو تولید کارموندنه-
A.2	-د آبریزو مدیریت -د للمي/شاړو ځمکو کرنه	۲۷/۱	-د طبیعي زیرمو عمومي ریاست -پراختیایي شوراګانې	
B	د اړینو خوراکي توکو د رسولو د ځنځیر Supply Chain مدیریت(۲۶/۴ میلیون امریکایي ډالر)			
B.1	-د اصلاح شوي تخمونو تولید، رسونه او بیرنی ویش	۱۶/۴	د افغانستان د تخمونو د کمپنیو ملی اتحادیه (ANSCU)	-د تخمونو او نورو مهمو توکو پر وخت تولید او کافی شتون -د خوراکي توکو رسول او ددې توکو په ارزانه بیه ساتلو کې مرسته
B.2	-د خوراکي توکو له پروسس او ویش څخه ملاتړ	۱۰	NPMU/RPMUs	
C	د پروژې مدیریت(۷/۹ میلیون امریکایي ډالر)			
C.1	د پروژې د مدیریت برخې	۷/۹	د پروژې د مدیریت ملي او سیمه ایز واحدونه	د غوره مدیریت پلي کول او قبلول
C.2	څارنه، ارزونه، زده کړه او راپور ورکول			د پروژې د شاخصونو څارنه او راپور ورکول
C.3	- د چاپیریال ساتنې او ټولنیز مدیریت کاري چوکاټ - د بیا میشت کیدنې کاري چوکاټ -د مرضونو او آفاتو هر اړخیز مدیریت -د کارګرو د مدیریت پلان -د برخه لرونکو د مدیریت پلان - دګیلو د حل میکانیزم			د S&E اغیزه او د خطر مدیریت
C.4	د پروژې د مدیریت مشوره ورکونکې اداره			د پروژې له رهبری ځانګړی ملاتړ
C.5	د نورو ریاستونو سره همکاري			د پروژې لپاره د آسانتیاوو برابرول
D	ناڅاپه او بیړنۍ حالاتو ته رسیدنه (۰ میلیون امریکایي ډالر)			

بالقوه اغیزه

د کرنې او خوړو خوندیتوب بیړنی پروژې (EATS) د چارو تاثیر په بشپړه توګه خورا مثبت اټکل شوی دی. د فرعی یوائې یوه برخه **د الف جز (الف ۱ او الف ۲) په فرعی جز بالقوه منفی اغیزه لری** پروژو ناوړه اثرات ډیر لږ ، موقتی او ځایي به وي ، چې د پلي کیدو پر محال د ښه مدیریت او نظارت په ترڅ کې به خوندي کړای شي. هیڅ ډول اجباري کډه کول او د ځمکې استملاک به د پروژې د چارو له ا مله نه وي ، خو کیدای شي چې لږ ځمکه د کلیوالو او یا د یو کس (کورنۍ) له خوا د اعانې اویا وقف په توګه د لنډې مودې لپاره ضرورت شي

د بیا میشت کیدنې د کاري جوړښت موخې

د بیا میشت کیدنې د کاري جوړښت موخې د بیا میشت کیدنې او خسارې اصول په ګوته کول دي کله چې پروژه دې مرحلې ته ورسیږي .نه یوائې د ګډ پلان جوړول او همغږي ضمانت کوي همدا راز د پلي کونکو او نظارت کونکو ادارو کاري ظرفیت هم لوړوي .د پلي کولو په محال کې زده کړل شوي درسونه په آسانۍ سره د بیا میشت کیدنې پلان کولو او کنټرول نظارت پورې اړوند مختلف مسلو ښه کولو لپاره پلي کیدای شي .د بیا میشت کیدنې کاري جوړښت چې چمتو شوی دی لاندې پالیسۍ پکې نغښتل شوي دي: د بیا میشت کیدنې د لاندې پالیسیو سره سمون لپاره چمتو شوی

a) د ځمکو استملاک او خسارې اړوند ملي قوانین او پالیسي ګانې او
b) د نړیوال بانک د چاپیریال او ټولنیز معیار 5 چې د ځمکې سره اړوند کړنلارې په ګوته کوي
c) استملاک ، د ځمکې په کارولو او دایمي آباد کارۍ باندې محدودیتونه
d) د دې جوړښت لاربښونې به د پروژې ټولو فعالیتونو او مطالعو لپاره پلي شي.

د بیا میشت کیدنې د کاري جوړښت موخې دا دی چې ډاډ ترلاسه شي چې هرڅوک چې د وړاندیز شوې پروژې لخوا اغیزمن کیږي کولای شي د دوی د پروژې د پلي کیدو د مخه د ژوند معیارونه وساتي یا وده وکړي. بیا میشت کیدنه به دالف جز(۱ او ۲) برخو کې د اوبو لګولو او د اوبو ویالو کانالونو او آبریزو بیارغونې لپاره په ESS 1 او ESS5 کې د غوښتنو سره سم ، پروژه به د لاندې ټکو په نظر کې نیولو سره د منفي تاثیراتو درجه کمه کړي

الف) د ځمکې د استملاک اغیزې کمولو او مخنیوي لپاره د انجینرۍ ډیزاینونه تنظیم کړئ؛

ب) چیرې چې مخنیوی امکان نلري ، د ځمکې د استملاک اغیز کم کړي

ج) د خساره ورکولو حق د برخوالو اړخونو ته خبرداری ، چیرې چې د ځمکې استملاک اغیزې پاتې وي ، دمخه اغیزمن شوي خلکو ته د دې جوړښت سره په سمون کې خساره ورکړئ ، مدني کارونه ترسره کیږي ، د خسارې مستحق کیدو سره ، د معلوماتو په ښه توګه شریکول او د شکایتونو میکانیزم موجود یت سره

د) که چیرې چې د ځمکې د استملاک اغیز پاتې وي ، د ودانولو کار ترسره کولو دمخه زیانمنانو ته د دې محدود هستوګنې سره سم تاوان ورکړئ .خساره ، حق ورکول ، د معلوماتو افشا کول او د شکایت میکانیزمونه په دې سند کې (۳ ، ۵ ، ۷ برخی) یا په هغه قضیو کې چې په داوطلبانه ډول مرستې چمتو شوي ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې کافي مشوره چمتو شوې او پروسه په سمه توګه ترسره کیږي او د دې بیا میشتیدنې لخوا د لاربنود په توګه راجستر کیږي.

د بیا میشت کیدنې د کاري جوړښت لپاره قانوني او پالیسي چوکاټونه

د پالیسي اساسی اصول چې د بانک لخوا د بیا میشته کیدنې خبرتیا تعقیبوي او د خوړو او کرنې اضطراري پروژې (EATS) لخوا د بیا میشت کیدنې لپاره د ځمکې ملکیت یا مالکیت په لاندې ډول دي:

۱) د امکان په صورت کې د بیا میشت کیدنی نه مخنیوی وشی.

۲) په هغه حالتونو کې چې بیا میشتیدنه امکان نلري ، د بیا میشتیدنې فعالیتونه باید د دوامداره پرمختیایی برنامې په توګه په پام کې ونیول شي او پلي شي ، د پانګوونې کافي سرچینې چمتو کیږي ترڅو بې ځایه شوی شخص د پروژې د پلی کیدو څخه ګټه پورته کړي.

۳) بې ځایه شوي خلکو سره باید د دوی د معیشت او د ژوند معیارونو ته رغولو لپاره مرسته وشي یا لږترلږه د بې ځایه کیدو اغیزی ټیټې کچې ته راوستل شي .

۴) بې ځایه شوي خلک باید هرو مرو طبقه بندي شي او پدې کې شامل شی چی :

الف) هغه څوک چې د ځمکی رسمي او قانوني حق لري ، د دودیز او سوداګرۍ سندونو د لرلو په صورت کی هم د معاوضی ور ګنل کیږی

ب) هغه وګړي چې د پلټنې په وخت کې د ځمکې رسمي او قانوني حق نه لري ، مګر څوک چې د ورته ځمکې ادعا کوي ، په دې شرط چې دا ډول ادعاوې د قانون له مخې پیژندل شوي وي یا د بیا میشت کیدنې پلان کې په ګوته شوي پروسې له لارې پیژندل شوي وي ، او

ج) هغه څوک چې په نیول شوې ځمکه کې د زسمی سند یا دعوې نلري.

۵) خساره د بدلیدو په بدل کې ورکول کیږي او باید د ځمکې یا نورو شتمنیو ضبط کولو دمخه باید د خساری جبران تادیه شي.

د نړیوال بانک د معیاري چاپیریال او ټولنې اهداف په واضح ډول لاسته راوړل کیږي په دې کې ذکر شوي اصولو ته په پام سره .بیا میشته کیدنه تاییدوي.

د خسارې لپاره د شرایطو وړتیا

په ټوله کې ، وړتیا په لاندې ډول تعریف شوې: "" هغه خلک چې د پروژه د چارو د پلی کیدو مخالفت کوی یا وایي چې له ځمکې څخه د پروژې په پایله کې ځمکي ، کورونه ، ودانۍ ، ونې ، بوټي ، سوداګري ، عاید یا نورې شتمنۍ له لاسه ورکوي .رسمي اړیکې د پروژې اغیزمنو خلکو (AP) په توګه پیژندل شوي .هغه خلک چې عامه او ټولنیز تاسیسات لکه هضیرې او جوماتونه له لاسه ورکوي.

که څه هم امکان شتون نلري چې ډیر اغیزمن شوي خلک به د پروژې د پوښښ لاندې ځمکې او / یا ملکیت د پام وړ اندازې له لاسه ورکولو تاوان لپاره مستحق وي همدارنګه یو بشپړ انځور وړاندې کړئ چې اغیزمن شوي خلک څوک دي او د پروژې د پوښښ لاندې سیمه کی دوی د څه حقدار دي.

۱) ټول اغیزمن شوي خلک پرته لدې چې ځمکه له لاسه ورکړي یا پرته له رسمیاتو نه ، د ځمکې کارول رسمي سندونه یا د ځمکې عنعنوی دودیز سندونه.

۲) د ودانیو ، ونو ، بوټو یا نورو شیانو مالکین چې ځمکې سره ضمیمه یا تړلي وي.

۳) اغیزمن شوي خلک څوک چې خپله سوداګري ، عاید او حقونه له لاسه ورکوي.

د خسارې شرایط به د ورکړل شوی پای نیټې سره تړلی وي .د کرنې ، اوبولګولونی او مالدارۍ وزارت به سیمه ایزو ټولنو ته د دې ټاکلې نیټې په اړه د سیمه ایزو ولسوالیو او د اړونده سیمه ایزو حکومتي څانګو له لارې خبر ورکړي .هغوی چې د نیټې پای ته رسیدو وروسته به د پروژې د چارو د پلی کیدو دمخه د ساحې خالي کولو / زیانمنې شوې ودانۍ تصفیه کولو لپاره کافي معلومات ورکړل شي .د دوی ویجاړ شوي جوړښتونه به ضبط نشي او دوی به جریمه او مجازات نکړي.

تنظیمی ترتیب

د بیا میشت کیدنې او بیا رغونې برنامې د بیا میشت کیدنې په چوکاټ کې تشریح شوي ځانګړي پروسې ، تحرکات ، او بیلابیلې ادارې شاملې دي .دا برخه د پروژې د بریالي پلي کولو لپاره د بیلابیلو ادارو د کړن لارې په اساس د پروژې چارې پلې کوي .لومړني بنسټونه چې د ځمکې استملاک او بیا میشت کیدنې پروسې پکښې نغښتي دي په لاندې ډول دي:

۱) د کرنې ، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت .

۲) ټولنیز او چاپیریال واحد.

۳) د پروژې اجرایوي واحد .

۴) غیر دولتي اجرایوي بنسټونه.

۵) د کرنې ریاستونه .

۶) د سیمه ایزې دولتي ادارې.

د بیا میشت کیدنې او بیارغونې پلان جوړول او پلي کولو کې اړوند او نغښتې ادارې د کرنې ، اوبو لګونې او مالدارۍ وزارت دي ، څکه چې د پلې کیدو چارې د سیمه ایزو دولتی ادارو او غیر دولتی موسسو سره په ګډه کار کوي. د کرنې ، اوبولګولونی او مالدارۍ وزارت به د پروژې واحد مدیریت له لارې په دې پروژه کې فعال وي. پدې برخه کې ، د کرنې ، اوبو لګونې او مالدارۍ وزارت د سیمه ایزو دفترونو له لارې ، په ځانګړي توګه د چاپیریال او ټولنیزو د اسانتیاوو د خوندیتوب د کارمندانو لخوا چې د پروژې لخوا ملاتړ کیږي پلي کیږي ، کوم چې د بیا استوګنې د پلانونو پلي کولو پورې اړوند ټول فعالیتونه به د اړونده سیمه ایزو بنسټونو او ځایی شوراګانو سره په همغږۍ پلي شي .